AZILLA
4
LARUNBATA

BILBAO 1933

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
Bilbao'kua ... 6,00 lrko. lrulliko
Bilbao'atazkua 7,50 "
Idazki-itunmena 62,00 "
Atzarrijetakuak 100,00 " urtez

BELDAYEN ITUNDUBA

XXI urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.º || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 6.524 zenbakija

Egunekua

¿O bena dala?

Alan diñue: Euzko-Araudi-aldez autaŕkija emotia, obena dala.

Araudi-aldez autaŕkija emotia obena dala diñuenak, baña, Elexa Deuna'ko buru nagusijak eztira, Elexa'tik atetiko bixi diran eŕiketa-nastietako jauntxubak baño.

Gazteiz'ko gotzain jaunarentzat, Araudi au, ona da, ta beronen aldez autaŕkija emotia, baŕiz, bidezkua.

Elexako buru nausijentzat ona ta bidezkua dana, ostera, Elexatik atetiko jaungoiko-ixunentzat, txaŕetan be txaŕa da; oben aundijetan be, oben aundija.

¿Nortzubei ziñestu biaŕ ete-dautsegue? ¿Lenenguai ala bigeŕenai?

Guk, Jaun-Goikua eta Lagi-Zaŕa geure ikuŕitzat dogun euzkotaŕ uskuŕtzaliok, Elexako burubak diñoskubena ziñestuten dogu. Elexatik atetiko jaungoiko-ixunak diñuena, ostera, ezestu ta gaztetsi.

—¿Euzko-Araudi-aldez autaŕkija emotia obena dala?

—¡Guzuŕa!

卐 卐 卐

Uskuŕtzeak, irakuŕle, areyo asko dauz: ¡asko ta txaŕak!

Areyo onein aŕtian txaŕenak, baña, agirijan dabiltzan areyuak eztira, gotzon-janzkiz estalduta dabiltzazan goteungiak baño.

Prieto, esaterako, urtzingia dala diñue, uskuŕtzearen, Elexa Deuna'ren areyo puŕukatuba dala. Baña urtzinge au, ta Azaña, Marcelino Domingo ta beste urtzinge asko be, agiriko urtzingiak dira, urtzinge ezagunak. Eta euren urtzingetasuna agirijan erakusten dabe.

Urtzinge oneik jauŕkuneko ziran aldijan, euren urtzingetasunari alantxe jaokalako, uskurtzearen kaltez al ixan eben gustija egin eben. Elxea Lateŕigandik bananduta imiñi eben. Josu'ren lagundija zatituta, ta uskurtzaliak ziran ikastoleak, urtzingetuta.

Ikastolaetako gurutza deunak kendu-egin ebezan, udaletako Josu'ren Bijotz-irudijak bazteŕtu, ta al ixan ebezan urtzingekeri gustijak egiñaz, elexakañoko gustijak subaz eŕe ta auts biguŕtu.

Oneik gauza gustijok, irakuŕle, urtzingekeri aundijak dira, ezetsi ta gaiztetsigaŕijak.

Gaiztakeri gusti oneikaz be baña, urtzinge agiriko oŕeik, uskuŕtzeari, kalterik txikijenik be eztautse egin, len auŕkitzen zan baño garbijagö ta senduagotuta imiñi baño.

Uskuŕtzeari kalte egiŕen dautsenak beste oneik dira: Goiko Jauna miñian, eta txeŕena bijotzian darabilenak. Gurutzea eskubetan, eta dardaya kolkuan darabilenak.

Uskuŕtzearen ixenian guzuŕa ta abaŕa zabaldubaz, sendijetako gentzea galtzen da, biltzanak. Elexako burubak ontzat onesten dabena, txaŕa dala esanaz, gixaŕtera artegatasuna ta baŕunbe-keskea daruenak.

Urtzi'ren ixen donea eŕiketa-gauzetan nastauta darabilen parisetaŕak. Onixek dira uskuŕtzeari kalte aundija egiŕen dautsenak, onixek gixaŕtia ondatuta iminden dabenak. Eŕijetara gosia, asaŕia, goŕotua ta zoritxaŕa daruenak be, onixek dira... Elexa Deuna'ri ta eleiz-gixonai lotsea galtzeko bidia zabalduten dabenak be, onixek.

"La Constancia" izpaŕingi lotsagalduakuak, Olazabal'daŕ Jon'an trakeskerijak bide dirala uskuŕtzeari egiŕen dautsan kaltia, len aŕatu doguzan Prieto, Azaña, Marcelino Domingo ta enparauko urtzige gustijak batera egin ixan dautsena baño, asko be kalte aundijagua da.

Eta Oriol'daŕ Joseba Koldobika'k, Araba'ko biztanlien aŕtian soŕtu daun nastia ta goŕotua, baŕiz, ludiko urtzinge gustijak batera uskurtzeari egin leizkijuen baño kalte aundijagua.

Goizpaŕkiko parisetaŕen antza aŕtuteko, gurutza deuna bulaŕ-ganeratu dabe, ta eralien aizto zoŕotza sekeleratu. Papaŕ-ganeko gurutzea, eŕi gaxua atzipetuteko erakusten daben gurutzea da. Sakelan ostenduten daben aizto zoŕotza, ostera, etoyen guzuŕak zinistu gura eztabezan anayak erailteko.

Oriol aberats okiŕuba, da, anayai zorijona galtzeko, txindijak txindi eralgiŕen dauzan aberatsa.

Euzko-eŕijak, Araudi-bidez, bera berenez jauŕtuteko eskubidiak gura dauz. Oriol eta Olazabal'ek ostera, eskubide oŕein auŕka guda gogoŕa egiŕen dabe.

Euzko-gurasuak, euren semiak ikastijak egiŕeko euzko-ikastola nagusija gura dabe. Oriol eta Olazabal, ostera, gurari onein auŕka jagi dira.

Euzko-ameak, euren seme kutunen gudaritzea Euzkadi-baŕuban ixatia gura dabe. Oriol eta Olazabal'ek, ez, ostera; oneik gura dabena beste au da: euzko-ameak negaŕez ikustia.

Prieto, Azaña, Largo Caballero ta abaŕ, urtzinge aundijak dira. Oriol eta Olazabal diran lako katolikotzakuak, baña, uskurtzearentzat kaltegaŕijaguak dira.

Benetako, agiriko otsuen bilduŕik eztago Ardi-naŕuz estalduta yatoŕkuzan etoyena, baña, eukiŕeko da.

Beraz irakuŕle, gudea Oriol'i, gudea Olazabal'i, eta ¡gudea guzuŕakaz atzipetu gura gaŕubezan etoi gustijei...! Igandia lasteŕ da...

URIBIŔAŔTE'TAŔ IBON.

Langille orrek, gaur irabazten eztozuna bijar irebazi gura ba-dozu, ekin gogor araudijaren aldez zeure gaizkabidia da-ta.

Euzkotar umien aldez

Estatutoatzaz umiai ikasgai bat

Irakasliak. — Txikijenak uŕten dagijela jolasera, ta erdikoak eta andijak gelditu gauza bat esan biaŕ dogu-ta. ¿Estatutoatzaz zer dakixube? ¿Zer entzun dozube? ¿Zer irakuŕi dozube? Baña danok batera ez itzik egin, ezin neike ezer entzun da. Banaka itz-egin beaŕ dozube. Lenengotik mutilak, gero neskatuak. Elgoŕiaga ¿zuk zer esan gura zeunke?

Elgoŕiaga'k.—Zera... e... zera... gure aitak diño Estatuto oŕek usain txaŕa daukola. (Baŕe puŕustada andi bat neskatilak dagozan aldian.)

Neskatila batek.—Ene, andere, oŕek andijagoak be esango dauz. Estatutoak usain txaŕa daukala. Esatia be.

Elgoŕiaga'k oso lotsoŕ neskatuari begira.—Nik etxakiñat baña gure aŕak alan esan yonan, usain txaŕa eukola.

Irakasliak neskatuai.—Ez egixozube baŕerik egin Elgoŕiaga gixajuai, esandakua egin dau ta. Dakijena esateko neuk agindu deutzat. Ituŕaspe, zuk ¿zer diñozu?

Ituŕaspe'k.—Gure aŕak esan eban ugazabak ezer abixurik botatzen ez ba'deutso berak Estatutoen alde botua emongo ebala.

Etxebaŕiaga'k.—Gure amari esan eutsoen, Eloŕijo'n señora batzuk etxerik-etxe ibili zirala ta esaten ebiela Estatutoak urteten ba'dau, baseŕitaŕ gustijoi bei bana kenduko dauskuela.

Mutiko zoli batek.—Bai ta ¿nok emon? ¿Ik emongo euke ala, lelo oŕek? Ia datozala geurera bei bat kentzen.

Ituŕaspe'k.—Nik etxakijat geure amak esan ebana baño.

Irakasliak.—Ia oin neskatuak zer diñoskuben. Zu, Aitzpurua, len berba asko egin dozuz eta esan egixu ontxe len esan gura zebana.

Aitzpurua neskatuak.—Gure ixekua Durango'n ixan zan eta arek esan eban, ori Estatuto ori gauza txaŕa zala, laikua edo ez dakit nik zer be, beintzat erlegiño bakua ta Jaungoikuen kontrakua ta gurian iñoŕ ez dua botorik emoten.

Neskato batek.—Andere, gure aŕak esaten dau, amaŕ ageŕleko emon biaŕko dauzala bere botua gura dabenak, eta baŕiz Gaintzabe'n aitak esan eban lenguan Estatuto ori ekarten ba'dabil ia egunero ogeŕleko bat patrikarara sartuko deutsien berari. Aŕantza batian ibili zan orixe esaten.

Irakaslarijak.—Eta zuek gauza oŕeik danok entzunda esango dozue ¿"Zer ete da Estatutoa? ¡Ako ixen baŕegaŕija! ¿Gauza txaŕa ala ona ete da bera? ¿Ez ba? ¿Ez dozue au pentzau?

Danak.—Bai andrea.

Irakasliak.—Ara, neuk esango deutzuet ba Estatutoa zer dan. Estatutoa auxe da. Euzkaleŕijan euzkaldunak nagusi ixatea. ¿Bai dakixue ala zuek, gauŕ nork agintzen deuskun?

Umeak.—Bai, andrea, Gobernuak.

Irakasliak. Eta Gobernu ori ¿nungua da ta nor da? Len, Romanones, Maura ta olako gixon batzuk ixaten ziran Gobernua. Guadalajara, Mallorca, ta leku oŕetarikuak. Oraintzu Azaña, Prieto ta oŕeik ixan dira Gobernua, Madrid, Asturias eta oŕetariko lekuetakuak. Gauŕ be, Gobernua diranak, euzkotaŕoi agintzen dauzkuen gixonak, ez euzkotaŕak ez euzkeldunak dira.

Bai dakixube ba Gobernua zer dan. Madrid'en geuri agintzen dagozan gixonak. Eta zer deritxazube; zueri, Bizkai'ko semioi agintzeko, ¿Bizkai'ko semiak ala Madrid'eko ta Murcia'ko aguriak ixango dirala egokijaguak?

Danak.—¡Ene! Bizkaikoak.

Irakasliak.—Nun dakije zuen baŕi obeto ¿Madrid'en ala emen, Bizkayan?

Danak. Emen, Bizkayan.

(Daŕaike)

AŔITOKIETA.

GALDAKANO'TIK

USANSOLO'KO EUZKOTAŔAI. — Euzko-Araudija'ren aldez zeuben autaŕkijak emon egixubez, oraingoz euzko-eŕijarentzat Araudija biaŕezkua dalako.

Euzkotaŕak garanako erakutsija emon daigun. Euzkadi da, ba, geure ama bakaŕa, ta besterik ez.

Datoŕen igandian, Araudi-aldez geure autaŕkijak emoten gustijok juan biaŕ gara, gixon eta emakume dan-danok.

Guk geuria aldeztu biaŕ dogu, Jaungoikua'k be alantxe aginduten dausku-ta.

URASKAKO OLESKARIJA.

TXIKORO (ACHICORIA) BAKE

EUZKELDUN TXAPEL OLA
Boinas Elósegui
TOLOSA

Sopokel Euskeraz

Noiz-edo noiz eldu da gure artera, auzokide, euzkel usai ta gusti, Sopokel, gerke'taŕ ospatsua. Azkeneko "Antzerti" ilerokoan dakuskezu, irakuŕle. Oŕ dagertzu berak gergeraz idatzi ta Aŕasate'ko Zaitegi'taŕ Jokin, josulaun gasteak, euzkel-pitxiz apainduriko "Antigone" deritxon antzeŕki bikain bide. Pozgaŕia benetan gure euzkera lastanarentzat! ¿Nola ez, ba, gure euzko-elerti-bakanaren gose-egaŕiak asetzera badatorkigu?

NOR DAN SOPOKEL.—Gerketar jator ori oraingoa danik ez uste. Ainbat urte dirala lurperatua bai-da. Baña (gizon aundien alabeaŕa) alan-eta-be, eze ta mardul dirau beti elertilari gorengoen gomutakietan. Sopokel idazliak, bere abeŕiko iskuntza ez-eze beste ludi gustikoak be erne ta indartzeko garai diran muin ta gurin eztitsuak esku-zabalez ixuri ebazan ezkeroz, eztagolata nago ludian ele gaŕantzitzurik aren antzeŕki ta abaŕ bereganatzen ari oi eztanik. Gure euzkereak ez eban oraindaño, ordea, zeats ezaugaŕi. ¿Ez ote da ba guretzat be ondo etoŕia ixango? Oraingoan "Antigone" elade-zelaiko lili xamuŕagaz agiri yaku. Betorkigu, lenbaitlen, Oidipus ta alako beste antzeŕki zoragaŕiakin.

ITZULKETA GAYAK.—Ez neban uste ain egoki euzkeralduko ebanik elerti lan ori gure josulagun gaste oŕek. Ez trebetasunik ta kemenik eztabelako. Euzko-Ikaskuntzaren aldizkingian "Kizkiña" beraren lan edeŕa irakuŕi nebanetik argi ta garbi idazle goi maletan zenbatzen dot-eta. Ortik ez dator ba nire uste-eziña, itzulketa astunaren zailtasunetik baizik. ¿Beste iskuntzetatik euzkeraltzen leyatu al zara irakuŕle? Oŕela bada ulertu daikezu esatera noakizuna. Nik beñepein noizpaiten jo ixan dot olako bidietatik, eta bein baño geyagotan txil-esan biaŕ ixan dot idazkortza nire nai gañian itxirik. Ta ori itzez-itz biurtzekotan bakaŕik. Zer ixango, ote da ba oŕelako arasoetan ez azaletikoak baita beste elerti gayen ondorengoak be gureganatu nai badoguz. Ele bakoitza—ondo dakigu—beregan daroaz abendaren azteŕen oroak. Ikuŕa bai-da abeŕiaren gogo-oldokun biziak azaltzeko. Idazle aipatu batek erabili ondoren, ostera, baita onen gogo-izakera berezia be eŕayetan daroa. ¿Zelan ba biurtu? Idazle gorengo oŕen zan eta guna bereganatu beaŕ euzkeratzaleak. Eladera, adibidez, zeats-meats, ezagutu. Euzkera areago. Buru-biotzak Sopokel elertilariaren antzekotu. Edeŕ-sena zoliagotu. Gogo-gentza iritxi. Gogo-begien gain bakea ixuri ta zabaldu, goiz-laño antzo. Itz batean, gure ontan, Sopokel berberari euzkeraz mintzo eragin. Orixe dozu euzkeratzeko biderik egokiena. Ikusten dozunez aldatz-gora aundia ibili beaŕ, ez aunatu ta ez akitzeko. ¿Euzkeratzaleak loŕtu ete dau? Ikusi ta aztertu daigun bere euzkeralpena.

ITZULPENA.—Lenengoz ondo dakutsu iztegi ugariaren jabe dala. Or-emendik Euzkadi'ko baztéŕetan zabalduriko itzak zaintsu gorde dauz. Akats txiki bat. Saŕiro, nire ustez, itz zail-xamaŕak aukeratu oi dauz.

Aditza erabiltzen irakasle yaku. Alkaŕ-izketetan itano-zale dozu. Joskera, euzko-kutsu.

Guazen auŕera. Elerti mamia aztertu dagigun. Oŕetarako alde batera itxi daikeguz antzeŕki oŕen abestaldeak. Euren epaya ondo erabakitzeko beste zertzelada batzuk ona ekaŕi beaŕ litxakez. Baña oartu irakuŕle. Getxo'n saritutako oleŕkariaren loŕatz bizia bertan idoro zeinke.

Sopokel'en antzeŕkian iru emakunek lan dagie. Irurak bereziak, Bata, Antigone neskatoa: xamuŕ ta adoretsu. Bestia Ismene, aren aizpa: biguna baña bilduŕti. Irugaŕena Eurikide, bioen ama dozu. Esan leiteke idazliak aizpa bien itz-jardunetan baŕayatu dabela nere biotz gartsua. Antigone bildurgabeak bere asmua auŕera darua, biotza eredu. Lera gogoŕ batek astintzen dautso gogoa: bere anayari egindako irain ankeŕa ezin dau astu. Gudan abeŕiaren aurka al dalako eztabe ba obiratzeke itsusitu? ¿Ludikoek olako legerik gizonei ezaŕi al leitekie? Oŕelako oldoskunak ausnartuaz bere biotzari elburu bat jaŕi dautso: bere anayaren soña biaŕ dan eran eortsi ta ilobiratu. Aizpatengana laguntasun eske dijoa. Onek ezetz diñotso. Zer egin? ¡Maitasunaren indaŕa! Auŕera beti, bere asmoa bete arte. Ondorengo zigoŕan ajolik ez. Azkenian Kereon eŕegeak ipiñiriko yagoleak atseman dautsoe, ta il biaŕ ba. Auŕez-auŕ daukuzuz Kereon eta Antigone. ¡Ze ikuskisun zoragaŕia! Neskatoa bizirik ilobiratu biaŕ...! Azkenez, abestaldiakin diardu eriotz auŕean...

Lan neketsua euzkeraltzeko gergeraren jarioa galdu nai ezpada. Zaitegi'taŕ Jokin aba garaile aldaŕikatu geinke, alegia. Utzune batzuk ixango dira baña gure mintegian bizi diteke antzeŕki ori funtza ta izatez loŕindu gabe.

AZKENA.—Euzkeralpen au antzeŕkigiliei ezkeintzen dautse euzkeratzeleak. Beraz, eŕi lauarentzat ez dozu, jakintsuentzat baño. Oŕegatik-edo, alde batean gerkera ta beste oŕian euzkeraz argitara ba-eban, obeto ixango zan. Gure aŕtean gerkera ikasten diarduen abadegeyak-eta, onura geyago ixango eben. Oŕelako ekoizpena egiteko balego, oŕi-orpoan oaŕ batzuk be ondo ikusiko geunkez.

Beaŕ bada geyegi eskatzen dot, irakuŕle. Baña oŕelako euzkeralpen bikaña egin dabenari ori ta geyago eskatu geinkio.

Zorionak euzkeratzale ta "Antzeŕti„ri be. Onelako lanak geure euzkera gora-bidean jarten dabe. Benetako berpizkundiaren igali zindoa dozu. Datorken euzkel-uŕezko aroaren zantzu egitia.

KRESALA.

Auzitegijak eta ikastolak geure eskubetan egukiko doguz araudi orren bitartez. Olantxe erri onen gogua sendotuko dogu.

Euzko - Araudija

OTXANDIANO

ERRITARRAI:

Euzko-Araudije edo Estatutu iru eŕkiko aldundijak ontzat aŕtu dabe, Araba, Gipuzkoa ta Bizkaya'n; ixentauta dago azilaren 5'kaŕenian egiŕeko botaziñua, ba gobiernua eruan baño lenago bete biaŕ da arazo ori ta euneko irurogeta-bost boto biaŕ, ontzat emoteko.

Ainbat urtian euzkeldunak egon gara geure eskubidiak kenduta, Udalak edo Ayuntamentuak iñoren aspijan, norberak ordaindu ta bestiak agintzen, norberen etxian jaubetasuna kenduta. Udalak lotuta egon dira euren burubetatik urijai ondo jatoŕkona egiŕeko; norbera jaube ixan ta ezin agindu, iñoren baimena biaŕ norberak norberenaz agintzeko.

Lenagoko gure zaŕak gogoŕ jokatu eben onek eskubidiok, geure eŕijetan lotuteko, baña tamalez indaŕak alde batetik ta beste aldetik guzuŕezko agintzak euan ebezen alkaŕ-aŕutia-egiŕen (convenio), gero Gobiernuak nai ebana egiŕeko.

Orain Estatutoen biŕaŕtez, danak ez baña orduko eskubide asko geure gana ekaŕteko bidian gagoz. Batez-be emoten yake azkatasun osua Udalai bere ondasunak berak onen eretxiten zan lez ibilteko, jaubetasuna emonik Udaleko otseñak ixentetako, diruba ibilteko mendijak eta luŕak berentzat ezauturik eta oŕelan beste asko.

Lugin-arazoetako erakusten dau berotasun andija, lugiñai lagundu berak dabilen etxialdia bera jaube ixan daiten, biaŕ dan lez iñori ezerbere kendu-barik, ondo aŕuta beren jaubiaz, bakotxari berena emonik. Lagundu ta alegin gustija egin lugiñen batzaŕak ondo jaŕaŕu dagijen, azkatasun osua emonik eurek eurenaz ondo eretxiŕen dautzen lez egiŕeko, gauŕ Madrid'go lagien erpetatik kenduta. Lagundu baŕa lugin zintzuai ta premiñan dagonari arazo gustijetan.

Ikastola-erakuste gustijak beren aspijan aŕtzen dauz erakustia aŕtzen dau beren ardura pian Madril'go Gobiernuen eskubetatik kendu beren lege eŕukaŕijak euzkel-eŕijan tokirik emon barik. Gaurko egunian auxe berau da naikua guk euzkeldunok ontzat aŕtzeko Estatutua. Geure seme-alabatxu maŕiak zuzen jaŕaŕu dagijen Jaungoikuaren lege azpijan. Eskubide oŕekin au loŕtuta dago ba Maxuak bertan ixentauko direlako ta euzkeldunak. Euzkeraz aŕuten eztaben Maxorik ezta euzkel eŕijan saŕtuko. Euzkera egingo yako umiari txikitxuba danian geruago ikasijaz eŕdera erakusteko. Geure begi auŕien argiro ikusten dogu euzkera galtzen dan eŕijan elixatik uŕin dabiltzela biztanliak Euzkera dakijen Maxorik euneko bi eztagoz eleiz-zalia eztanik, baña eŕdeldunak eskubetako atzamaŕakin kontau laikez eleiz-zaliak. Ta jakiña ona euzkel-eŕijeta onenak bialtzeko alegiñik ez litzake ixango, goŕik badago beintzat, onek baŕez samuŕ dagoz ego-aldetik.

Besterik egin biaŕ ezpadabe, geure umien alde zeozer egiŕeko biaŕkuntza andija dauku, eŕukaŕirik andijena da, umiak delai itxi, axiak oŕbel zikuä batetik bestera eragiten dauen lez.

Begiŕu daigun ondo, zelako iluntasun astunek ikusten diran nun nai ta alegin egin geure umetxubak landara aŕtesa lez etoŕi daŕezan. Astertu daigun ondo geure baŕuba, ta gomutau daigun ze kaltegaŕi andija dan, orain Estatutuen auŕka egotia.

Bide bi besterik eztaukogu, batetik loŕzen dogu azkatasuna geure seme-alabatxubai euzkera itz-egiñaz etxeko irakatsijan jaŕaŕu dagijen Estatutuen alde eginda. Beste bidia argiro dago, Estatutuen alde egiŕen espadu ta geure botua bere alde emotenespadu, geure borondatia alde batetik erakusten du ontzat aŕtzen dule España'ko Oñalegia edo Konstituziñua, ta jaŕaŕu nai daula beren azpijan estula nai geure umiak erakutsi ona aŕtu dagijen. Egija da egiŕariekin gixona neurtzen da ta ez itz onakin. Orain ezta zasaya itz onak egiŕeko, agertzeko baño, ludi oneta etoŕi gintzazela, aberien lez bixita. Jaungoikuaren bilduŕ aspijan igaroteko bakotxak beren aldija.

Batez-be guk Otxandijo'taŕak, danok bat batera begijak itxita Estatutuen alde egin biaŕ gaunke, berau egiŕen nausi ixen dalako eleiz gizon zintzua dan, danok ezagutzen doguna, Basteŕetxea ta Zaldibar'taŕ Pantzeska ixan zan Alduna, ba eleiz arazoetan gixon zintzua ta leyala dalako.

Beste onuragaŕi asko loŕtuko doguz Estatutuaz baña idatzijau luzetxü doya-ta amaŕu biaŕ dau ustez naikua dala esan dana bere alde-egŕeko. Elixiak ontzat emon dau Estatutua, beren ordeakarien bitaŕtez olan ba elixian gañetik ez egin, beren menpeyan jaŕaŕu biaŕ dau beti eta, ez itzekin, eginkixunekin baño.

Danok anayak, danok luŕ onetan mundura etoŕi gintzan, toki baten ugutzau, Gurutze Deunaren menpeyan, beren azpijan gogua sendo bixi ixateko asmuaz, ta gero azken-orduan Jaungoikuak beren altzuan artzeko duin ixen gaŕezela, biŕaŕtian zeozertxo artez eginda bere aldez.

Udalak edo Ayuntamentuak, onek itzok zeben bijotzera eruanda, ta jakiŕen emon ezkero Estatuek zer eskintzen dauen, beren ardura andijau bete dau ixilik egoteko sasoya ezta, jakiŕen emoteko bakotzak zer egin biaŕ daben baño. Ze bide jaŕaŕu biaŕ dan ixentau gero danak jakiñez egon daŕezan, nok txaŕto egiŕen daben ta nok ondo, biaŕ edo etzi iñok bere estayen esan ez jakiñien Estatutuen alde bota barik gelditu zala.

:: FONDA ::
RESTAURANT LA ESTRELLA
de RUFINO DE MENDIZABAL
Abonos:
30 COMIDAS, 90 PESETAS
Sopa, tres principios y postre
María Muñoz, número 6. Tlf. 12.673
(Enfrente de la Audiencia)

Euzko-Ikastola nagosija ekarri gura dabenak araudijaren aldez dagoz. Orrela geure semiak eztira aldenduko Euzkadi'tik. Biarrekua dogu araudija.

Neguba eldu da...

Gurtubaikepa

Mendi-goyetan
axe zoŕotza
berezijetan txindoŕa;
negu otzean
txindoŕ negaŕa
yakun edeŕa.
Ene negu dizdikoŕa
zuriz jantzija.
Oŕ biregaŕua
arbi-oŕipetan
janari biguna
topetan.
Txorijak ba-duaz
eguzki epela-bila.
Aranak zuriz jantzita,
zugatza baŕiz dardaraz.
Ameslari gaste ixila.
Neguba dogu Euzkadi'n
eta elayak ba-duaz.
baña elaikaz batera
euzko-gastiak antzera.
Euzkotaŕ gastiak
Aprikarantz duaz
euren abeŕi-mendijak
eduŕtzan lotan itxirik.
Baña bijotz baŕuban
eztago otz samiñik.
Bijotz baŕubetan
iŕi dagi udabaŕijak

ALBIZ-MENDATA

EZKONTZA.—Magunazelaya'taŕ Martine neskatilearen ezkon-deyak igazi dan igandian asi ziran. Neskatila au, Donostia-aldeko mutil bategaz ezkontzeko dabil. Ezturo'taŕ Andoni ta Sangroniz'taŕ Miren Aintzane be, datoŕen larunbatan ezkontzekotan dira. Zorionak, eta ondo bixi zaŕezela, Jaun-Goikua eta Lagi-Zaŕa bijotzentan dozubezala. Biŕaŕtian alkaŕ maŕe egixube, ondo bixi ta ondo ilŕeko be.

ZABALGUNDE BAT. — Mendata'ko karlataŕ gastedijak igazi dan igandian ixan eben euren batzokijaren zabalgundia. Lotsa apuŕ bat ixan ba'lebe, etziran ageŕtu be egingo gixon oŕeik. Iru urtian, iru aldakuntza euki dabez, ba. Lenengo, bakaldaŕa; gero, abeŕtzaliak; eta irugaŕen, karlataŕak. Onen lañeko orbelak ixango ziranik eneban uste, Mendata'n, baña orain ziñistu dot. Oneik ditadura-aldijan egin ebezan txakuŕkerijak estaldu aŕte, abeŕtzaliak zirala-ta, ¡Gora Euzkadi! didaŕ egiŕen eben. Eta orain bilduŕak bota dabezenian, ¡oŕ konpon! esan dauskube, ta kaŕlataŕen aŕtian saŕtu.

ALBIZ-EŔOTAKO.

INGI BILDEGIA
Papelería del Oria
MORAIZ'TAR JOSEBA MIRENA
Teléfono, 154. TOLOSA

Izpar urtenenak

Euzko-Araudija. =Azaña'ren itzaldi... Larrinaga emakumiaren erijotza... kaldar Ekintza'ko'en batzarra... meo'ko gora-berak.=March espetx...ren aldaketea.=Erriketea.=Austria doistarrak. = Rusia'ko izparrak ...'ko jaurbatza.=Filipinas'eko uroldija.

Urumea-pelota-tokijan Azaña'k egin eban itzaldijak gaŕantzi andijena dauka euzko-araudijaren onerako. Jaun argi onek egin eban itzaldija osuan dago euzkotaŕen aldez eta goraldu ebezan oidalez geure eŕi onen ixakera berezijak. Urumea osua notiñez beterik eguan beste alde gustijetatik be iŕatiz entzun zan Azaña'ren itzaldija.

Gernika'n bixi dan Allendesalazar karlataŕ zintzuak egin dauzan atzalpenetan irakuŕi doguz, eta euzko-araudijaren aldez emongo daula bere autarkija dirausku.

Jaun onen iritxijak gaŕantzi andija dauka.

Euzko-Alderdi-Jeltzalia'ren laguntzale andijenetariko bat zan Laŕinaga eta Aŕinaga'taŕ Biŕorine, emakume zintzua, il da.

Izpaŕ iŕun onek samindu dauz euzko andere kistaŕ eta abeŕtzale on... katxu mesede egin ebazan. ba... onen aldez. Uŕtzi'k eukiko al... gogua.

Oloriz eta Salla jaunaren itzaldi... goratubak ixan dira. Jaun bijok... dagez euzko-araudijatzazko gora-be... diru-kontubetan iñok baño obeto... dabe.

Araudi-auteskundietan eztira bidal... aŕko gai onexek baño: Autaŕkidun... bakijak, araudijaren aldezko... zenbakijak, auŕkakuak eta garbi... dabezanenak. Autaŕkidunen ixen-... bidaldu- biaŕik eztako.

Bizkaiko Eŕkaldaŕ Batzaŕ... baiña gogoŕak darabilez. Alderdi... karijak eta lendakarijak... retara iñok be ezegijala autaŕ... araudijaren aldez, baña alderdi... uak asaŕe jaŕi dira, eurek araudi... rala-ta. Batzaŕ nagosija bart... eta autaŕkirik geyenakaz araudi... ra dira.

Gauŕ banandúko dabez Astigarr... lugiñaen artian 37,123,30 lauŕleko... ondamendijak zelanbait zuzendu...

Gipuzkoa osuan zabalgunde... egin daroe alderdi gustijak... jaren aldez. Izpaŕingi geyenak "La Constancia" ezik, oŕen aldezlari dira... dikuak batez-be, zintzo jokatuten...

Bermeo'ko aŕantzalien aŕtian... ren batzuk jazo dira, baña Bizka... uŕliak eztausku ezertxu be esan... lik? Beste izpaŕingi batzuri atera... tsez gora-bera oŕeik.

Orduña'n jazo ziran asalda-otsi... ruak ezerezean geratu ei-dira,... diño beintzat. Goguak baketuta... egin ei-daro ori.

Madrid'etik elduten diran bul... paldijon belutxu datoŕ. Bateko... besteko irauli dirala, idazkijak eta... gijak sasoi txaŕetan aŕtzen dira.

Erkoreka jauna Donostia'ra jun... ñegotzi diran Zarza, Martinez... Rasche jaunakaz. Azaña'ren itzal... tzun gura ei-eben.

Eŕadikal-sosolistuak be aldun... keratu gura dabez. Oŕetarako... dez ixentau dabez Valera, balentz... trás eta Feced jaunak.

Alcalá de Henares'eko espetx... dan March'taŕ Jon aberatz eta... tsubak iges egin dau. Diñuenez... -alderuntz iges-egin dau ete espe... boliak ixan dira atiak zabaldu... España osuan zarata ikeragaŕija... gixon oŕen iges-egitiak.

Madrid'eko eŕtzaňak eta osteran asi dira bere bila, baña omen... ixango da.

Barcelona'ko eŕadikalak bidaldu... Maciá jaunari Esquerra'kuakin al... egin biar dabela datorzan auteskunde... tan. Maciá eta bere alderdikuak... erantzun, baña aurka jariko dira... muŕuba zabaldu da.

Suria'ko ola nagosijetan opor... goz mila eta beŕuen gixon baño... Ogeta lau orduban baño eztabe... ori egingo.

Madrid'eko izpaŕingi lerdua da... cialista" epaliak zalatu dabe,... tari diranen auŕka gauza gogoŕa... dauzalako.

Collado Mediano urijan itz-egin... kimuaren izlarijak eta itzaldi-batza... kertaŕak eta eskumaŕok buŕuka... Tiroka ta ukubilkadaka amaitu... di ori.

Ural-aldeko sortzi epale atxilo... sobietaŕak epale oŕeik eztiralako... languak. Zuzutzaren aldeak barik... aldez jausten ixan ei-dira.... Minsk urijetako epaliak be... ixan dira rigortau eztabezalako... batzuk.

Italia'ko, jauŕbatza laster aldatu... Balbo, Soriani, Acerbo, Di Grosi... Ercolle ministrubak itxi dabez... lekubak. Eztabdia senduak dira... artian eta egon-ezin oŕeik al... jak ekaŕi daikez.

Riga'tik diñuenez Dniester... giñak matxinadaren bat egiteko... dabiltz. Gari-arazuetan aŕtu... bakijak artega daukoz baseritaŕ...

Italiaŕak lan andijak dagijez... zanaren gorpuzkiñak idoro... orain urte bi auŕkitu ebezanak... ipuiñari ospetsu arenak.

Uroldi edo axe-bultzada andi batek... itxelak egin dauz Filipinas-aldietan... dira ta zaurilubak amaikatxu... zatzak alegiñak egin dauz... nai laguntduteko.